

FÜÜSIKALISTE SUURUSTE MÕÕT- ÜHIKUD, NENDE NIMETUSED JA TÄHISED

Units of measurement of physical quantities,
their names and symbols



EESSÕNA

Eesti standardi EVS 733:1997 "Füüsikaliste suuruste mõõtühikud, nende nimetused ja tähised" on koostanud Riigi Metroloogiakeskus koostöös Standardiametiga. Heade nõuannetega osales standardi viimistlemisel dr Olev Mathiesen firmast OLMAC (Rootsi).

Standardi kavand saadeti arvamuste saamiseks Standardiameti alalise metroloogiakomisjoni liikmetele (11 tegevmetroloogi asutustest, ettevõtetest ja kõrgkoolidest). Saadud ettepanekute alusel koostas standardi lõppredaktsiooni Standardiameti metroloogia- ja akrediteerimisosakond (töö juht peadirektori asetäitja Viktor Krutob; vastutav täitja peaspetsialist Aili Võrk).

Standardi kavandi lõppredaktsiooni kontrollis keeleliselt Eesti Keele Instituudi teadustöötaja Rein Kull.

Standard on koostatud mõõteseaduse (RT I 1994, 71, 1224) alusel esmakordselt.

Standard on läbi arutatud ja heaks kiidetud Standardiameti standardikomisjonis.

Standard on kinnitatud ja kasutusele võetud Eesti standardina Standardiameti käskkirjaga 04.12.1997 nr 29.

Registrisse kantud 04.12.1997 nr 1601.

Käesoleva standardi koostamisel on lähtutud teatmelisas A loetletud dokumentidest, eelkõige Euroopa Liidu direktiivist [1] ja selle muudatusest [2]. Vastavad ISO standardid [4] ja [5] on eelkõige selgitavaks materjaliks SI-ühikute kasutamisel valdkondades, mida ei piirata seaduslike ühikute kasutamise kohustusega - esmajoones teaduses.

FÜÜSIKALISTE SUURUSTE MÕÕTÜHIKUD, NENDE NIMETUSED JA TÄHISED

1 KÄSITLUSALA

Käesolev standard käsitleb füüsiliste suuruste mõõtühikuid, nende nimetusi, tähiseid, kord- ja osaühikute moodustamise reegleid ning kirjaviisi füüsiliste suuruste väärtuste esitamisel.

Käesoleva standardi 3. ja 4. jaotises käsitletud mõõtühikud on seaduslikud mõõtühikud mõõteseaduse (RT I 1994, 71, 1224) mõttes.

Täiendavalt käesolevas standardis toodud ühikutele võib mere-, õhu- ja raudteetranspordis või tulenevalt rahvusvahelistest lepingutest, millega Eesti on ühinenud, kasutada ka teisi ühikuid.

2 TERMINID JA MÄÄRATLUSED

Käesolevas standardis on kasutatud termineid järgmiste määratlustega:

2.1 Suurus - nähtuse, keha või aine oluline omadus, mida saab kvalitatiivselt eristada ja kvantitatiivselt üheselt määrata.

Termin "suurus" võib tähendada suurust üldiselt (füüsilist suurust - nt pikkus, aeg, mass, takistus) või mingit konkreetset suurust (nt teatud varda pikkus, antud traadi takistus).

2.2 Mõõtühik (ühik) - konkreetne suurus, mis on määratletud ja mida leppeliselt kasutatakse võrdlemaks ja kvantitatiivselt iseloomustamaks teisi sama liiki suurusi.

2.3 Põhiühik - põhisuuruse mõõtühik vaadeldavas suuruste süsteemis.

2.4 Tuletatud ühik - tuletatud suuruse mõõtühik vaadeldavas suuruste süsteemis.

2.5 Koherentne mõõtühik - tuletatud ühik, mida saab väljendada põhiühikute täisarvuliste astmete korrutisena arvkoordajaga üks.

2.6 Rahvusvaheline (mõõt)ühikute süsteem, SI - Kaalude ja Mõõtude Peakonverentsi (edaspidi CGPM) poolt vastu võetud ja soovitatud koherentne mõõtühikute süsteem. 1971. aastast tugineb SI seitsmele põhiühikule.